

BridgeAI Müfredatı

Modül 4: Yapay Zekada Etik, Çeşitlilik ve İnsan Hakları

Ders Planı 1: Yapay Zekada Etik – Adillik, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

(Temel kavramlar ve günlük hayattan örnekler)

Kasım 2025

Hazırlayan: Paradisskolan 4-9, Trollhättan, İsveç

Bölüm	İçerik
Tarih	27/11-2025
Eğitim Kadrosu	Öğretmen
Dönem	—
Hafta	—
Sınıf Seviyesi	7-9. Sınıf (13-15 yaş arası)
Süre	80 Dakika
Temel Öğrenme Alanı	Dijital Vatandaşlık / Etik / Medya Okuryazarlığı
Konu / Odak	Yapay Zekada Etik – Adillik, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik
Dersin Adı	Etik Yapay Zeka: Uygulamada İlkeler
Öngörülen Kazanımlar	Öğrenciler şu becerileri kazanacaktır: - Yapay zekada adillik, şeffaflık ve hesap verebilirlik kavramlarını tanımlama. - Etik olan ve olmayan yapay zeka örneklerini ayırt etme. - Gerçek hayattaki yapay zeka uygulamaları üzerine düşünme. - Gerçek hayattaki yapay zeka araçlarını güçlü ve zayıf yönleriyle değerlendirme. - Gruplar halinde iş birliği yaparak yazılı bir analiz raporu ve infografik oluşturma.
Dersin Açıklaması	Kısa Açıklama: Öğrenciler yapay zekanın temel etik ilkelerini (adillik, şeffaflık ve hesap verebilirlik) keşfederler. Gerçek yapay zeka araçlarını analiz eder, etik sorunları tespit eder ve yapay zekanın nasıl adil ve sorumlu bir şekilde çalışabileceğini özetleyen bir infografik tasarlarlar.

Bölüm	İçerik
	Bu Ders Planı İçin Ön Koşullar / Gerekli Materyaller: • Öğrenciler için dijital cihazlar (dizüstü bilgisayar veya tablet). • İnternet erişimi. • Yapay zeka araçlarına erişim (sohbet robotları, çeviri uygulamaları vb.). • Canva hesapları (veya benzeri basit bir grafik tasarım aracı). • Sınıfın dörder kişilik gruplara ayrılması. • Çalışma Yaprakları: 1. Çalışma Yaprakı A: Tanımlar ve Örnekler 2. Çalışma Yaprakı B: Avantaj/Dezavantaj Analizi

Ders Akışı (Plan)

Not: Orijinal metindeki süre tablosunda toplam ders süresi üst kısımda 80 dakika olarak belirtilmiş, ancak akış kısmında detaylar 60 dakika üzerinden gruplandırılmıştır. Süreyi 80 dakikaya yayacak şekilde sınıf içi tartışmaları genişletebilirsiniz.

1. Giriş ve Isınma (Giriş Bölümü)

Öğretmen, dersin konusuna giriş yapmak amacıyla öğrencilere yönlendirici sorular sorar:

- **Etkinlik: "Yapay Zekayı Yakala!"**
- Sınıf içi tartışma soruları: "Günlük hayatınızda yapay zekayı nerelerde görüyorsunuz?" / "Yapay zeka bir hata yaparsa bundan kim sorumludur?"
- Öğrenciler bu soruları önce yanlarındaki arkadaşlarıyla (eşli olarak) tartışır, ardından fikirlerini sınıfla paylaşırlar.

Öğretmen panoya şu 4–5 örneği yansıtarak tartışmayı derinleştirebilir:

- TikTok'taki öneri/keşfet algoritması
- Yüz tanıma ile ekran kilidi açma
- Bir sohbet robotu (chatbot)
- Sürücüsüz (otonom) bir araba
- Bir çeviri aracı

Grup Çalışması (Çalışma Yaprakı A):

Öğrenciler dörder kişilik gruplar halinde çalışarak **Çalışma Yaprakı A**'yı doldurur. Aşağıdaki kavramlar için tanımlar yazar ve en az birer örnek verirler:

- Adillik (Fairness)
- Şeffaflık (Transparency)
- Hesap Verebilirlik (Accountability)

2. Yeni İçeriğin Aktarılması

- Öğretmen, gerçek zamanlı çalışan basit bir yapay zeka uygulamasını uygulamalı olarak gösterir (Örn: yüz tanıma demosu, el yazısı tarayıcı, çeviri aracı veya bir öneri

- algoritması).
- **Öğrenciler uygulamayı gözlemler ve şu sorulara göre değerlendirir:**
 - Bu uygulama adil miydi?
 - Nasıl çalıştığını anlamak kolay mıydı?
 - Herkese eşit ve aynı şekilde mi davrandı?
- Öğretmen, öğrencilerin güvenli yapay zeka demolarını inceleyebilmeleri için çeşitli araçlara erişim sağlar; öğrenciler bu sistemleri keşfeder ve test eder.
- Öğretmen, sistemlerin güçlü ve zayıf yönlerini vurgulayarak konuyu tekrar temel etik ilkelere bağlar.

3. Rehberli Uygulama

- Öğrenciler dörder kişilik gruplarında çalışmaya devam eder.
- Az önce deneyimledikleri yapay zeka araçlarını değerlendirmek için **Çalışma Yapağı B**'yi kullanarak bir grup raporu yazarlar.
- **Raporda şu unsurları açıklarlar:**
 - Aracın güçlü ve zayıf yönleri.
 - Adillik, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından yaşanan sorunlar/açıklar.
 - Bu aracın, farklı kullanıcı grupları ve topluluklar için nasıl daha iyi/geliştirilmiş hale getirilebileceğine dair öneriler.
- Öğretmen sınıf içinde dolaşarak gruplara geri bildirim verir ve yardıma ihtiyacı olan öğrencileri destekler.

4. Bağımsız Uygulama

- Öğrenciler bireysel olarak veya eşleşerek Canva üzerinde bir infografik afiş hazırlar. Bu afiş şunları içermelidir:
 - Bahsedilen üç temel etik ilke.
 - Adil olan ve olmayan yapay zeka örnekleri.
 - Yapay zekanın farklı kullanıcılar için daha kapsayıcı hale getirilmesine yönelik çözüm önerileri.

5. Kapanış ve Değerlendirme

- Gruplar hazırladıkları raporları ve infografik afişlerini sınıfa sunarlar.
- Öğretmen, sunumlarda öne çıkan noktaları dersin ana ilkeleriyle ilişkilendirir ve etik yapay zekanın önemini vurgular.
- **Kapanış Düşünme Sorusu (Refleksiyon):** *"Sizce bu üç ilkedен en önemlisi hangisidir ve neden?"*